

ЕДНО ОТКРИТИЕ

Преди време на Майският хоров фестивал във Варна известният диригент Христо Недялков ме запозна с младата японска диригентка Хироко Тозаки. Тя бе гост на фестивала — учтива, скромна и незабележима. Тогава никак не предполагам каква сволония ще претърпят представите ми за нея, за нейното изкуство, за стойността на информацията, която това изкуство дава. За втори път можах да попълня впечатлението си в чудесната стъпчева пролетна утрин на 29 март, когато Хироко Тозаки този път със своя детски хор от град Шизуока, Япония, и ние заедно с моя колега композитора Тодор Попов пътувахме по Дунав. Хорът бе пристигнал за участие в Мартенските музикални дни в Русе, и любезните домакини бяха предоставили на своите гостенчета един кораб за малка разходка. Тъй като те бяха толкова мили, че в далечна Япония бяха подготвили много български хорови творби. Съюзът на българските композитори ни изпрати да се срещнем с тях, да ги поздравим и им поднесем от сърце скромни подаръци. Срещата мина много топло, искрено, непридудено. Япончетата бяха чудесни — усмихнати, възпитани, грациозни, одухотворени. И изведнъж те запяха наши, български песни — стройно, много звучно, много точно, много колоритно. Веднага се разбра, че това е един много добър хор и че диригентката, която даваше точната тоналност на песните, без да използва никакъв камертон, е един наистина респектиращ професионалист. Какво въздействие бе да слушаш така високохудожествено изпълнение на българските хорови творби, поставени в гласовете на малките японци, когато корабът преминаваше под Моста на дружба! Какъв хубав символ имаше във всичко това!

Същия ден след обед хорът се яви на своя официален концерт в рамките на нашия голям музикален фестивал. Русенци проявиха

необикновен интерес към този хоров концерт. Имам чувството, че твърде много желаещи не можах да бъда в залата, която беше буквално претъпкана — възрастни, младежи, ученици стояха в многопластови, непреходими и плътни редове, като имаше правостоящи и до самата сцена. Гледката бе внушителна от това струпане на хора се получаваше впечатлението за тежест, за физическа статичност в залата, а едновременно си се чувствуваше скритият психологически динамизъм, насочен чрез вперените погледи към очакващата сцена. Това бе публича устремена да чует възвишеното. И ето хорът, посрещнат много сърдечно, се появя.

Конферансието е хористка, която обявява програмата на български. Когато това прави дете от толкова далечен народ, то още повече скъпява разсъзанието. Всички песни са разучени и изпълнени с рядко старание и получават много висока оценка от публиката. Авторите Ф. Кутев, Л. Пипков, Г. Димитров, А. Райчев, Д. Петков, Т. Попов и Ив. Маринов, част от които са и на концерта, са твърде доволни. Аз бях трогнат от проникновеността и диригентската мекоота, е която бе поднесена моята песен „Лека нощ, поле“. Но докато споменатите до тук автори, както и старият наш майстор Панайот Пипков (от него бе изпълнена популярната „Сладкопояна чучулига“) имат вече своето място в творческите среди, сега искам да изтъкна един млад автор — Христо Недялков, чиито песни и особено не „Зимна песничка“ бяха посрещнати отлично. Написани с познаване на детските гласови изразни възможности и психика, те ме карат да искам да видя в негово лице един много перспективен автор в тази област. Искам също да изтъкна, че японският хор изпълнява много добре да викине в българските песни, построени на национална фолклорна основа. Това е твърде сериозно постижение, защото показва, че те могат не само да четат партитури,

но да четат и между петолинията на партитуриите — много по-задълбочено. Втората част на концерта, в която хорът се яви в национални японски костюми, бе от японски автори. Изградихи своите творби мелодически от пентатониката до по общия тон на диатониката, служейки си с музикален език от романтизма до едно по-съвременно виждане (битонални, а на места политонални съчетания), движейки се във формата от малката песен до големата хоровая сюита, застъпени те японски автори Сугано, Кобаяши, Огура, Макия, Мацуда и Юлма показва, че в Япония има една стабилна и интересна професионална на хорово-композиционна школа, с която би било добре да потърсим контакти с взаимна полза. Публиката прие с голямо внимание и възторг японските песни и особено „Жътва на ориза“ от Хидео Кобаяши и „Три песни от остров „Шикоку“ от Акира Юлма.

В цялата програма хорът се изяви с много силни изпълнителски качества — хубав, интересен, изравнен и добре дозиран звук, огън на дикция (това добре разбрахме от изпълите на български език песни), прециз на иктонация, много нерв и емоционалност в темпата, ритмиката, фразировката, динамиката, драматургията, но всичко в рамките на художествените критерии и с много финес, без нищо грубо, формсирано, деформирано, без противоречие с идейно-художествения заряд на произведението. Привличаше вниманието и активното сценично участие и поведение на малките певци, които живееха с изпълняваните творби и музицираха с артистичност и подкупваща лекота. За успеха допринесоха сполучливите солисти на песните, но особено изтъквам забележителния съпровод на пианистката Соноко Куба. Това, което тя направи, е пример за пълна музикална и техническа сигурност и без да изпълнява самоцелно, буквално се възпява звуково и динамически, темпово и ритмически в изпълнението на хора. Това бе блестящ музи-

кален съпровод без никаква пропуски! И целият този фойерверк бе ръководен от една малка жена, дирижираща едновременно точно, улично и с голяма пестеливост в движенията, посла като жрица делото на хора от покойния си баща-композитор, диригент и основател на състава Митсухиро Тозаки! Когато един изпълнител изпълнява и трудни неща така, че те изглеждат съвсем леки, това значи, че той е голям изпълнител. Такива са представителният детски хор от град Шизуока и неговата диригентка. Ето еволюцията на моите представи за Хироко Тозаки.

Трябваше да споделя дълбоко с вас за удовлетворение от това, че диригентът Христо Недялков не заговори отношението си с японския хор в познатите тесни рамки на много други наши хорове, но проявявайки редица други качества, извърши едно общо-полезно гражданско дело в полза на българската музика, на нейните международни контакти, на опознаването на националните култури на Япония и България. Той създаде условия за връзки на японците и с други детски наши хорове извън неговия, помогна им за разучаването на българските творби и най-важното — направи така, че един блестящ хор от Япония да вкара в репертоара си 12 български произведения!

Имайки пред вид масовия интерес и въздействие върху гражданството и младежта в Русе от участието на един хор в Мартенските музикални дни, би могло организаторите на фестивала да помислят, запазвайки напълно характера му, от време на време да включват и по някой хоров концерт на най-високо ниво.

Накрая искам да благодаря на обществността на град Русе за включването в тазгодишната програма на този чудесен хор на хора — за неговото изкуство и да пожелаем на гостите да си спомнят с чувство на удовлетворение, че когато пеят нашата „Родна песен час навек ни свързва“, с която завърши техният концерт, че имат при себе си частица от хуманизма, вграден дълбоко в българската душевност.

Доц. Александър ТАНЕВ,
отг. секретар на Съюза на българските композитори